СТАНДАРТИ ЯКОСТІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І НАЦІОНАЛЬНА ПРАКТИКА

ЗАДНІЧЕНКО Олег Михайлович - начальник 1 відділу Центру судових і спеціальних експертиз Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України

ПАШИНСЬКА Ірина Володимирівна - доктор філософії (PhD) в галузі знань 08 «Право», судовий експерт Центру судових і спеціальних експертиз Українського науково-дослідного інституту спеціальної техніки та судових експертиз Служби безпеки України

https://orcid.org/0000-0001-5573-4093

УДК: 343.98:006.032

DOI: https://doi.org/10.71404/EP.2025.4.34

У статті досліджується сучасний етап розвитку судово-експертної діяльності в Україні, зокрема питання стандартизації судової експертизи в контексті інтеграції України до європейського правового простору. Особливу увагу приділено актуальним проблемам забезпечення якості експертних досліджень та їх відповідності міжнародним стандартам, що набуває особливого значення на фоні потреби представлення результатів експертиз у міжнародних судових інстанціях. Огляд міжнародних стандартів, таких як ISO/IEC 17025 та серія ISO 21043, дозволяє виявити основні тенденції в розробці та впровадженні сучасних вимог до судово-експертної діяльності, що сприяють підвищенню її ефективності та прозорості.

Одним з ключових аспектів є дослідження досвіду Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI), що об'єднує провідні лабораторії Європи. Аналізуємо важливість стандартизації та акредитації судово-експертних установ, розглядаємо переваги застосування міжнародних стандартів для підвищення компетентності експертів та покращення якості судових висновків. Окремо висвітлено досвід України, зокрема діяльність Технічного комітету стандартизації ТК 192 «Судова експертиза», що займається розробкою національних стандартів, гармонізованих з міжнародними.

У статті також наведено практичні рекомендації щодо впровадження міжнародних стандартів в Україні, зокрема акредитації судово-експертних установ за стандартом ISO/IEC 17025, удосконалення методик досліджень та підвищення кваліфікації експертів. Порушуються питання, пов'язані з використанням національних та міжнародних стандартів для гарантування якості судово-експертних досліджень в умовах сучасних викликів. Висновки статті підкреслюють важливість інтеграції міжнародного досвіду для досягнення високих стандартів судової експертизи в Україні.

Ключові слова: судово-експертна діяльність, стандартизація, Європейська мережа судово-експертних установ (ENFSI), акредитація, міжнародні стандарти, національні стандарти, якість експертних досліджень.

Постановка проблеми

Сучасний етап розвитку судово-експертної діяльності в Україні характеризується посиленою увагою до проблем забезпечення якості експертних досліджень та їх відповідності міжнародним стандартам. У контексті інтеграції України до європейського правового простору та реформування системи правосуддя питання стандартизації судової експертизи набувають особливого значення, оскільки від достовірності та об'єктивності експертних висновків безпосередньо залежить якість судових рішень та захист прав і свобод громадян.

Актуальність проблематики стандартизації судово-експертної діяльності підтверджується статистичними даними. Станом на 2024 рік в Україні функціонує 6 науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції, які проводять понад 100 тисяч експертиз щорічно. Водночас, у зв'язку з необхідністю представлення результатів експертних досліджень українських фахівців у міжнародних судових інстанціях, зокрема при розслідуванні військових злочинів та злочинів проти людяності, постає нагальна потреба у приведенні методик проведення судових експертиз у відповідність до міжнародних та європейських стандартів.

Створення у 2020 році Технічного комітету стандартизації ТК 192 «Судова експертиза» за ініціативою Київського науково-дослідного інституту судових експертиз (КНДІСЕ) стало важливим кроком на шляху впровадження національних стандартів у сфері судово-експертної діяльності. Станом на 2025 рік розроблено 24 стандарти, які проходять процедуру затвердження та впровадження. Водночас, значна кількість методик експертних досліджень, що залишились від радянського періоду, морально застаріли і не відповідають вимогам сьогодення, що актуалізує необхідність комплексного дослідження міжнародного досвіду стандартизації та можливостей його адаптації до національних умов [1].

Стан дослідження проблеми

Питання якості судової експертизи та стандартизації судово-експертної діяльності неодноразово ставали предметом наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Теоретичні засади судової експертизи досліджувались у працях Л.М. Головченко, А.І. Лозового. Питання організації та правового регулювання судово-експертної діяльності розглядали А.Г. Присяжнюк, В. І. Хмельницький, Ю. А. Богданов [2; 3; 4].

Проблематика стандартизації судової експертизи в контексті міжнародного досвіду висвітлювалась у роботах М.Г. Щербаковського, який досліджував методологічні аспекти судової експертизи та міжнародну практику [5].

Зарубіжний досвід стандартизації судової експертизи висвітлений у роботах представників міжнародних організацій. Зокрема, діяльність Технічного комітету ISO/TC 272 «Forensic Sciences» досліджували австралійські вчені, які брали участь у розробці міжнародних стандартів серії ISO 21043. Європейський досвід, зокрема функціонування Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI), аналізували британські та німецькі фахівці, які розробляли посібники з найкращих практик для різних видів судових експертиз [6; 7].

Водночас, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених окремим аспектам якості судової експертизи, бракує комплексних досліджень, які б систематизували міжнародний досвід стандартизації та надавали практичні рекомендації щодо його імплементації в національну судово-експертну практику України з урахуванням сучасних викликів, зокрема необхідності представлення результатів експертиз у міжнародних судових інстанціях.

Мета і завдання

Мета статті полягає в комплексному аналізі міжнародних стандартів якості судової експертизи, дослідженні європейського досвіду їх імплементації та розробці рекомендацій щодо вдосконалення національної системи стандартизації судово-експертної діяльності в Україні.

Наукова новизна

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному підході до аналізу міжнародних стандартів якості судової експертизи та їх співвідношення з національною практикою. Вперше здійснено систематизацію міжнародних стандартів у сфері судової експертизи з урахуванням новітніх розробок Технічного комітету ISO/TC 272 та Європейської мережі ENFSI.

Виклад основного матеріалу

Дослідження міжнародних стандартів якості судової експертизи доцільно розпочати з аналізу фундаментального стандарту ISO/IEC 17025, який встановлює загальні вимоги до компетентності випробувальних

та калібрувальних лабораторій. Хоча цей стандарт не є специфічним для судово-експертних установ, він широко застосовується для акредитації судово-експертних лабораторій у всьому світі [8].

Міжнародний стандарт ISO/IEC 17025 у редакції 2017 року (впроваджений в Україні як ДСТУ ISO/IEC 17025:2017 та ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019) встановлює вимоги до системи менеджменту лабораторії, технічної компетентності персоналу, валідації методів досліджень, забезпечення якості результатів вимірювань та випробувань. Стандарт базується на процесному підході та передбачає широке використання інформаційних технологій, що відповідає сучасним тенденціям цифровізації судово-експертної діяльності [9; 10].

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз став першою науково-дослідною установою Міністерства юстиції України, яка отримала акредитацію на відповідність вимогам ДСТУ ISO/IEC 17025:2019. Це досягнення має важливе значення не лише для підвищення якості експертних досліджень, але й для міжнародного визнання результатів роботи українських експертів, оскільки КНДІСЕ також став членом Європейської мережі судово-експертних установ (ENFSI) [11].

Однак стандарт ISO/IEC 17025, будучи універсальним для всіх типів лабораторій, не враховує специфіки судової експертизи, зокрема особливостей роботи з речовими доказами, необхідності забезпечення ланцюга доказів, специфіки інтерпретації результатів досліджень у судовому контексті. Ці обмеження стали поштовхом для розробки спеціалізованих стандартів для судової експертизи.

У 2012 році Міжнародною організацією стандартизації (ISO) було створено Технічний комітет ISO/TC 272 «Forensic Sciences» («Судова експертиза» або «Криміналістика») для розробки міжнародних стандартів у галузі судової експертизи. Паралельно в Європейській комісії зі стандартизації функціонує дзеркальний технічний комітет CEN/TC 419 «Forensic Science Processes». Станом на 2024 рік до складу ISO/TC 272 входять 24 країни-учасниці та 19 країн-спостерігачів, що свідчить про глобальний інтерес до стандартизації судово-експертної діяльності [12].

Першим стандартом, опублікованим ISO/TC 272 у 2016 році, став ISO 18385 «Мінімізація ризику забруднення продукції, використовуваної для збирання, зберігання та аналізування біологічного матеріалу в криміналістичних цілях, ДНК людини». Цей стандарт спрямований на виробників витратних матеріалів та обладнання для судово-біологічних досліджень і встановлює вимоги щодо контролю виробництва для запобігання контамінації ДНК [13, 14].

Наступним важливим кроком стала розробка серії стандартів ISO 21043, яка охоплює різні етапи судово-експертного процесу. У 2018 році було опубліковано дві частини цієї серії: ISO 21043-1 «Криміналістика. Частина 1. Терміни та визначення» та ISO 21043-2 «Криміналістика. Частина 2. Виявляння, фіксування, вилучання, транспортування та зберігання об'єктів». Обидві частини були гармонізовані в Україні у 2021 році як ДСТУ ISO 21043-1:2021 та ДСТУ ISO 21043-2:2021 [15; 16].

Стандарт ISO 21043-2 є особливо важливим, оскільки він встановлює вимоги до роботи на місці події, зокрема щодо виявлення, фіксування, вилучення, транспортування та зберігання об'єктів, які можуть мати доказове значення. У 2019 році цей стандарт був включений до Реєстру OSAC (Organization of Scientific Area Committees) Національного інституту стандартів і технологій США, що підтверджує його високу якість та відповідність найкращим міжнародним практикам [17].

Технічний комітет ISO/TC 272 продовжує роботу над розробкою частин 3, 4 та 5 серії ISO 21043, які охоплюватимуть питання аналізу, інтерпретації та звітування про результати експертних досліджень. Очікується, що ці стандарти будуть опубліковані найближчим часом і стануть основою для комплексної стандартизації всього процесу судової експертизи [17].

Важливу роль у розробці та впровадженні стандартів якості судової експертизи в Європі відіграє Європейська мережа судово-експертних установ (ENFSI), заснована

у 1995 році. ENFSI об'єднує 71 судово-експертну лабораторію з 39 країн Європи і визнана Європейською Комісією як провідна організація у сфері судової експертизи. Основною метою ENFSI є підвищення якості судово-експертних послуг шляхом обміну досвідом, розробки найкращих практик та стандартів, організації міжлабораторних порівняльних випробувань [18].

Офіційна позиція ENFSI полягає у тому, що всі установи-члени мережі повинні мати або прагнути до отримання акредитації відповідно до стандарту ISO/IEC 17025 для своїх лабораторних випробувань. У 2007 році близько 40% лабораторій-членів ENFSI були акредитовані, а в 2011 році ця цифра зросла до майже 70%. Така динаміка свідчить про серйозність підходу європейських судово-експертних установ до питань забезпечення якості [18].

Однією з найважливіших публікацій ENFSI є «Guideline for Evaluative Reporting», оприлюднена у 2015 році. Цей документ спрямований на стандартизацію та покращення оціночного звітування в лабораторіях-членах ENFSI. Керівництво надає всім судовим експертам рекомендовану структуру для формування оціночних висновків та відповідних вимог до експертного досьє [19].

У 2023 році ENFSI опублікувала «Best Practice Manual for the Implementation of a Quality Management System and Accreditation Model for Crime Scene Investigation», який встановлює вимоги до впровадження системи менеджменту якості та моделі акредитації для місця події. Цей документ є комплементарним до стандартів ISO/IEC 17020 та ISO/IEC 17025 і надає практичні рекомендації щодо їх застосування у судово-експертній діяльності [20].

Важливим інструментом забезпечення якості в рамках ENFSI є організація щорічних міжлабораторних порівняльних випробувань (collaborative exercises або proficiency tests). Ці випробування дозволяють лабораторіям демонструвати якість своєї роботи, компетентність персоналу та відповідність методик досліджень встановленим стандартам. Участь у міжлабораторних випробуваннях є обов'язковою вимогою для членства в ENFSI [21].

Національна система стандартизації судової експертизи в Україні перебуває на етапі становлення. Правову основу судово-експертної діяльності становить Закон України «Про судову експертизу» від 25 лютого 1994 року, який визначає поняття судової експертизи, статус судового експерта, види та порядок проведення експертиз. Однак цей закон не містить спеціальних вимог щодо стандартизації та забезпечення якості експертних досліджень [22].

Процедурні аспекти проведення судових експертиз регламентуються Інструкцією про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженою наказом Міністерства юстиції України від 08.10.1998 № 53/5. Станом на 30.10.2024 року до цієї Інструкції внесено численні зміни, спрямовані на вдосконалення процедур призначення та проведення експертиз. Зокрема, пунктом 1.4 Інструкції встановлено, що під час проведення експертиз експертами застосовуються відповідні методи дослідження, методики проведення судових експертиз, а також нормативно-правові акти та нормативні документи, включаючи міжнародні, національні та галузеві стандарти [23].

Важливим кроком у розвитку національної системи стандартизації став наказ Міністерства юстиції України від 10 жовтня 2024 року, яким внесено зміни до Закону України «Про судову експертизу». Зокрема, удосконалено процедури атестації судових експертів, запроваджено вимоги щодо періодичного підвищення кваліфікації, встановлено механізми дисциплінарної відповідальності судових експертів [24].

У 2020 році за ініціативою Київського науково-дослідного інституту судових експертиз було створено Технічний комітет стандартизації ТК 192 «Судова експертиза». Станом на серпень 2024 року до складу ТК 192 входять 23 колективних і 5 індивідуальних членів, серед яких державні науково-дослідні експертні установи Міністерства юстиції України, МВС України, СБУ, Державної митної служби, Міністерства охорони здоров'я, Національна поліція України, Національна академія внутрішніх справ тощо [1].

Діяльність ТК 192 спрямована на розробку національних стандартів, які стосуються термінології криміналістики та судової експертизи, процесів виявлення, фіксування, вилучення, транспортування та зберігання об'єктів, що мають потенційну криміналістичну значущість, їх наступного експертування. Важливим напрямом роботи є гармонізація міжнародних стандартів, адаптація їх до українських умов [1].

Станом на 2024 рік Технічним комітетом 192 розроблено та затверджено низку національних стандартів. Серед гармонізованих міжнародних стандартів: ДСТУ ISO 18385:2019 «Мінімізація ризику забруднення продукції, використовуваної для збирання, зберігання, аналізування біологічного матеріалу в криміналістичних цілях, ДНК людини»; ДСТУ ISO 21043-1:2021 «Криміналістика. Частина 1. Терміни та визначення»; ДСТУ ISO 21043-2:2021 «Виявляння, фіксування, вилучання, транспортування та зберігання об'єктів» [1].

Розроблено також оригінальні українські стандарти, зокрема: ДСТУ 9122:2021 «Судова почеркознавча експертиза. Терміни та визначення понять»; ДСТУ 9135:2021 «Судова біологічна експертиза. Молекулярно-генетичні дослідження. Терміни та визначення понять»; ДСТУ 9168:2022 «Судова експертиза зброї. Терміни та визначення понять»; ДСТУ 9210:2023 «Судово-технічна експертиза документів. Терміни та визначення понять»; ДСТУ 9265:2023 «Судово-експертна діяльність. Правила розроблення, викладення й оформлення методик провадження судових експертиз»; ДСТУ 9266:2023 «Судова психологічна експертиза. Використання поліграфа. Загальні вимоги» [1].

Відповідно до Плану проведення робіт із національної стандартизації на 2024 рік ТК 192 розробляється 24 стандарти, що свідчить про активізацію роботи у цьому напрямі. Розроблювані стандарти охоплюють різні види судових експертиз та методологічні аспекти судово-експертної діяльності [1].

Крім позитивних напрацювань, існують певні проблеми в імплементації міжнародних стандартів у національну практику. По-перше, значна кількість методик експертних досліджень, що залишились від радянського періоду, не відповідають сучасним науковим стандартам та стандартам оформлення методик проведення судових експертиз. У Реєстрі методик проведення судових експертиз Міністерства юстиції України припинено застосування низки методик, які не відповідають вимогам чинного законодавства і відповідних нормативно-правових актів.

По-друге, акредитація судово-експертних установ за міжнародним стандартом ISO/IEC 17025 поки що не є обов'язковою вимогою, що знижує мотивацію до впровадження систем менеджменту якості.

По-третє, обмеженість фінансових та матеріально-технічних ресурсів судово-експертних установ ускладнює впровадження сучасних технологій та методів дослідження, що передбачені міжнародними стандартами. Потребує вирішення питання підвищення кваліфікації судових експертів у напрямі освоєння міжнародних стандартів та сучасних методик експертних досліджень.

Особливої актуальності набувають питання стандартизації у контексті необхідності представлення результатів експертних досліджень українських фахівців у міжнародних судових інстанціях. Експерти КНДІСЕ проводили комплексні криміналістичні експертизи, пов'язані зі збройною агресією проти України, злочинами проти основ національної безпеки та територіальної цілісності. Результати досліджень та висновки судових експертиз будуть представлені як докази агресії та військових злочинів у міжнародних судах і трибуналах, зокрема в Міжнародному трибуналі ООН в Гаазі, що потребує проведення експертиз за міжнародними та європейськими стандартами.

Для вирішення виявлених проблем доцільним вважаємо розроблення комплексної стратегії імплементації міжнародних стандартів якості судової експертизи. У контексті вище викладеного, перспективним є внести зміни до Закону України «Про судову експертизу» та Інструкції про призначення та проведення судових експертиз, встановивши обов'язковість дотримання національних стандартів, гармонізованих з

міжнародними, при проведенні експертних досліджень.

Також доцільно запровадити поетапну обов'язкову акредитацію судово-експертних установ за стандартом ISO/IEC 17025, почавши з науково-дослідних установ Міністерства юстиції та поступово поширивши цю вимогу на інші експертні установи. Досвід Київського НДІСЕ, який успішно отримав таку акредитацію, може бути використаний як модель для інших установ.

По-третє, необхідно активізувати міжнародне співробітництво, зокрема налагодити системну взаємодію з ENFSI та участь українських експертних установ у міжлабораторних порівняльних випробуваннях. Членство КНДІСЕ в ENFSI створює підґрунтя для такої співпраці, яка має бути поширена на інші судово-експертні установи України.

По-четверте, потребує посилення робота Технічного комітету 192 щодо розроблення методик проведення судових експертиз, що відповідають міжнародним стандартам. Доцільним є створення експертних робочих груп за аналогією до ENFSI, які б займались розробленням методик для різних видів експертиз з урахуванням найкращих міжнародних практик.

По-п'яте, необхідно забезпечити систематичне підвищення кваліфікації судових експертів у напрямі освоєння міжнародних стандартів, сучасних методів дослідження, оціночного звітування. Доцільним є запровадження системи сертифікації судових експертів з урахуванням міжнародних вимог до компетентності.

Висновки

Проведене дослідження дозволяє констатувати, що стандартизація судово-експертної діяльності є глобальним трендом, спрямованим на підвищення якості та достовірності експертних досліджень, забезпечення міжнародного визнання результатів судових експертиз. Міжнародні стандарти, зокрема ISO/IEC 17025 та серія ISO 21043, створюють комплексну основу для забезпечення якості на всіх етапах судово-експертного процесу – від роботи на місці події до підготовки експертного висновку.

Європейський досвід, представлений діяльністю ENFSI, демонструє ефективність комплексного підходу до стандартизації, який поєднує вимоги до акредитації лабораторій, розроблення посібників з найкращих практик, організацію міжлабораторних порівняльних випробувань та систему підготовки й оцінки компетентності персоналу. Високий рівень акредитації європейських судово-експертних лабораторій (близько 70%) свідчить про ефективність цієї моделі.

Національна система стандартизації судової експертизи в Україні перебуває на етапі активного розвитку. Створення Технічного комітету 192 «Судова експертиза» та розроблення комплексу національних стандартів, гармонізованих з міжнародними, є важливим кроком у цьому напрямі.

Водночас виявлено низку проблем, що потребують вирішення: застарілість значної кількості методик експертних досліджень, відсутність обов'язковості акредитації судово-експертних установ, обмеженість ресурсів для впровадження сучасних технологій, необхідність підвищення кваліфікації судових експертів. Особливої актуальності ці питання набувають у контексті необхідності представлення результатів експертиз у міжнародних судових інстанціях при розслідуванні воєнних злочинів.

Перспективами подальших досліджень є розроблення конкретних механізмів імплементації міжнародних стандартів у практику різних видів судових експертиз, дослідження можливостей цифрової трансформації судово-експертної діяльності з урахуванням вимог міжнародних стандартів, аналіз зарубіжного досвіду оцінки компетентності судових експертів та можливостей його адаптації до українських умов.

Література

1. Технічний комітет 192 «СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА». URL: https://kndise.gov.ua/activity/technical-committee-192-forensic-sciences

2. Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експер та / авт.-уклад.: Л. М. Голо-

вченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Х. : Право, 2016. 928 с.

3. Присяжнюк А. Г. Правове регулювання судово-експертної діяльності: виклики та шляхи вирішення. *Вісник Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України*. 2024. № 16. С. 45–53. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-9656/2024-16-5

4. Хмельницький В. І., Богданов Ю. А. Судова експертиза в умовах воєнного стану: міжнародний досвід і національна практика. К. : Наукова думка, 2021. 280 с.

5. Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні : монографія. Харків, 2015. 560 с.

6. ISO/TC 272 - Forensic sciences. International Organization for Standardization. 2024. URL: https://www.iso.org/committee/4395817.html

7. ISO TC 272: Розробка міжнародних стандартів у криміналістиці. URL: https://www.researchgate.net/publication/332224625_ISO_TC_272_Developing_International_Standards_in_Forensic_Science

8. ISO/IEC 17025:2017. General requirements for the competence of testing and calibration laboratories. URL: https://www.vde-verlag.de/iec-normen/225170/iso-iec-17025-2017.html

9. ДСТУ ISO/IEC 17025:2017 Авторський переклад. 2017. URL: https://www.euroacademia.com.ua/data/site/5b8cfc17d6490_Авторський_переклад_Новікова_В_М.pdf

10. Аналіз вимог ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019. IPKM. 2024. URL: https://www.ipkm.org.ua/analiz-vimog-2-dstu-iso-iec-17025-2

11. Технічний комітет 192 «Судова експертиза». Київський науково-дослідний інститут судових експертиз. 2024. URL: https://kndise.gov.ua/activity/technical-committee-192-forensic-sciences

12. ISO TC 272: Developing International Standards in Forensic Science. ResearchGate. 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/332224625

13. The international development of forensic science standards — A review. ScienceDirect. 2018. URL: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S037907381830166X

14. MC/ISO/TC 272 - Forensic sciences. Standards Council of Canada. 2023. URL: https://www.scc.ca/en/standards/committees/iso-tc-272-forensic-sciences

15. ДСТУ ISO 21043-1:2021 Криміналістика. Частина 1. Терміни та визначення понять (ISO 21043-1:2018, IDT). URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=96757

16. ДСТУ ISO 21043-2:2021 Криміналістика. Частина 2. Виявляння, фіксування, вилучання, транспортування та зберігання об'єктів (ISO 21043-2:2018, IDT). URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=96758

17. The Organization of Scientific Area Committees for Forensic Science. URL: https://www.nist.gov/adlp/spo/organization-scientific-area-committees-forensic-science

18. The European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI). EAFS. 2025. URL: https://eafs2025.org/enfsi/

19. ENFSI. Strengthening the Evaluation of Forensic Results across Europe (STEOFRAE). URL: https://enfsi.eu/wp-content/uploads/2016/09/m1_guideline.pdf

20. Preconfigured, high-impact QMS solutions that deliver results in weeks, not months. URL: https://www.alisqi.com/?msclkid=a61e696aeb741aae29fc006a47d1c912&utm_source=bing&utm_medium=cpc&utm_campaign=US+-+Search+-+01.+-+Branded+Terms+%28MS%29&utm_term=alisqi+qms&utm_content=AlisQI+Brand+software

21. European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI) and its quality and competence assurance efforts. ResearchGate. 2003. URL: https://www.researchgate.net/publication/10645097

22. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 28. ст. 232. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12

23. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998

SUMMARY

The article examines the current stage of development of forensic expert activity in Ukraine, focusing on the issue of standardization of forensic examinations in the context of Ukraine's integration into the European legal space. Particular attention is paid to the urgent problems of ensuring the quality of expert research and its compliance with international standards, which is especially important given the need to present the results of examinations before international judicial institutions. The review of international standards, such as ISO/IEC 17025 and the ISO 21043 series, makes it possible to identify key trends in the development and implementation of modern requirements for forensic activity, which contribute to enhancing its efficiency and transparency.

One of the key aspects of the study is the analysis of the experience of the European Network of Forensic Science Institutes (ENFSI), which unites leading forensic laboratories across Europe. The article highlights the importance of standardization and accreditation of forensic institutions and considers the advantages of applying international standards to improve expert competence and the quality of forensic conclusions. The Ukrainian experience is also discussed, in particular the activities of the Technical Committee for Standardization 192 «Forensic Science» which develops national standards harmonized with international ones.

The article provides practical recommendations for implementing international standards in Ukraine, including the accreditation of forensic institutions according to ISO/IEC 17025, the improvement of research methodologies, and the enhancement of expert qualifications. It also addresses issues related to the application of national and international standards to ensure the quality of forensic research under modern challenges. The conclusions emphasize the importance of integrating international experience to achieve high standards of forensic examination in Ukraine.

Keywords: administrative-legal mechanism, public procurement, construction works, contract amendments, legal regulation, control, monitoring.

№ 53/5. Редакція від 30.10.2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/z0705-98

24. До уваги судових експертів! Законодавчі зміни. URL: https://seu.in.ua/novyny/uvagy-sudovyh-ekspertiv-zakonodavchi-zminy/#:~:text=10%20%D0%B6%D0%BE%D0%B2%D1%82%D0%BD%D1%8F%202024%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83%20%D0%92%D0%B5%D1%80%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%8E%20%D0%A0%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D1%8E%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%BE,%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B5%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%83%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B0%D0%B4%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D0%B4%D1%83%D1%80%20%D0%B2%20%D1%81%D1%84%D0%B5%D1%80%D1%96%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B8.